

Dio 3: Dokumenti i nastavni materijali

Na sljedećim stranicama nalaze se važni dokumenti o temi prava djece za uporabu u nastavnim lekcijama i smjernice o tome kako ih koristiti.

To su: verzija Konvencije o pravima djeteta (1), Grupiranje prava djece u četiri dimenzije (2), Konvencija UN-a o pravima djeteta od 20.

studenoga 1989. (3), Kartice o dječjim pravima koja se mogu kopirati i koristiti u lekcijama (4). Definicije korištene u verziji za djecu u okviru Konvencije o pravima djeteta odgovaraju onima korištenima u kratkim tekstovima na karticama dječjih prava. Mnoštvo daljnjih materijala za uporabu u lekcijama može se naći na internetu.

1. Dječja verzija Konvencije o pravima djeteta

Zašto dječja verzija Konvencije?

Verzija Konvencije o pravima djeteta, koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda, a usvojila i ratificirala većina država širom svijeta, pravni je dokument pisan vrlo složenim, pravnim jezikom.

Ako hoćemo da mladi ljudi razumiju svoja prava, tada moramo početi iskazivati dokumente kao što je Konvencija o pravima djeteta na prihvativom jeziku.

Pored toga, članak 42. Konvencije navodi da je dužnost vlasti da mlade informiraju o njihovim pravima na različite načine. Bez sumnje, ova verzija Konvencije UN-a o pravima djeteta razlikuje se od izvornog teksta i omogućava mlađim ljudima aktivan pristup njihovim pravima. Na taj način više ljudi može biti svjesno svojih prava.

Nakon ovog razgovora o pravima, koje su naše odgovornosti?

Prava i odgovornosti ne mogu se gledati neovisno jedni o drugima.

Konvencija UN-a o pravima djeteta opisuje prava koja su njihove vlade jamčile mlađima.

U svim međuljudskim odnosima, bili oni među prijateljima, u obitelji, školi, sportskim klubovima ili u različitim zemljama, moramo biti svjesni da imamo odgovornost prema drugim ljudima i da oni imaju odgovornost prema nama.

Dvije od tih temeljnih odgovornosti prema drugima su poštovanje i tolerancija. Konvencija UN-a o pravima djeteta opisuje ove osnovne odgovornosti vlada prema osobama mlađim od 18 godina.

Dječja verzija Konvencije o pravima djeteta

Članak	Kratak naziv	Kratak opis
1	Određenje dobne granice za dijete	Dijete je osoba do 18. godine starosti
2	Nediskriminacija	Niti jedno dijete ne smije biti diskriminirano zbog boje kože, spola, jezika, vjere, mišljenja, zemlje podrijetla, siromaštva ili bogatstva, invalidnosti ili pripadnosti etničkoj manjini.
3	Dobrobit djeteta je najvažnija	U svim zakonima i sudskim odlukama, dobrobit djeteta je na prvom mjestu
4	Provedba prava	Svaka država treba osigurati, na najbolji način koji može, da se prava djece provode.

5	Poštovanje roditeljskih prava	Svaka je država odgovorna za to da se dužnosti, prava i odgovornosti roditelja provode na takav način da osiguraju djeci slobodno ostvarivanje njihovih prava. (Vlade moraju poštovati prava i dužnosti roditelja, članova obitelji i / ili skrbnika uz informiranje i savjetovanje djece o njihovim pravima).
6	Opstanak i razvoj djeteta	Svako dijete ima pravo na život i opstanak. Država mora osigurati da se djeca i mlađi ljudi mogu dobro razvijati.
7	Ime i državljanstvo	Svako dijete od rođenja nadalje, ima pravo na ime, na državljanstvo i brigu od strane njegovih roditelja.
8	Zaštita identiteta	Svako dijete ima pravo zadržati ili vratiti svoje ime, državljanstvo i obiteljske odnose.
9	Odvajanje od roditelja	Svako dijete ima pravo na život sa svojim roditeljima, osim kad moraju biti zaštićeni od svojih roditelja. Ako dijete mora biti odvojeno od jednog ili oba roditelja, ima pravo kontaktirati s njima. Ukoliko se dijete odvoji od jednog ili oba roditelja, imaju pravo znati gdje su oni.
10	Spajanje obitelji	Svako dijete ima pravo napustiti svaku državu i putovanje u vlastitoj zemlji, kako bi se ponovno ujedinilo sa svojom obitelji.
11	Zaštita od oduzimanja i otmica	Svaka država mora se boriti protiv oduzimanja i otmica u drugu zemlju te zadržavanja djece od strane jednog roditelja ili druge osobe.
12	Sloboda djeteta na mišljenje	Svako dijete ima pravo da izrazi svoje mišljenje i da se čuje njegovo mišljenje o svim pitanjima koja se odnose na njegov život. To osobito vrijedi u pravnim ili upravnim postupcima. Što je dijete starije, to se više treba slušati njegovo mišljenje.
13	Sloboda izražavanja	Svako dijete ima pravo slobodno izraziti svoje mišljenje te dobiti i odaslati informacije putem medija. Svako dijete ima odgovornost izraziti svoje mišljenje na takav način da poštuje prava drugih.
14	Sloboda misli, savjesti i vjere	Svako dijete ima pravo slobodno prakticirati svoju vjeru i slobodno ostvarivati svoje misli i savjest. Država mora poštovati prava i odgovornosti roditelja u provedbi tih prava djeteta.
15	Pravo na mirno javno okupljanje	Svako dijete ima pravo na okupljanje zajedno s ostalom djecom, da se pridruže ili osnuje društvo ili udruženje, sve dok dok nisu povrijeđena prava u tom procesu.

16	Zaštita privatnosti	Svako dijete ima pravo da nitko ne ometa njegov privatni život, obitelj, stan ili pisane razmjene. Osim toga, svako dijete ima pravo da mu nitko ne povrijedi njegovu čast.
17	Pristup odgovarajućim informacijama	Svaka država mora osigurati da djeca imaju pristup informacijama putem raznih oblika medija te da mogu steći znanja koja su važna za njihovu dobrobit. Država ima dužnost štititi djecu od štetnih informacija.
18	Odgovornost roditelja	Roditelji ili staratelji zajednički su odgovorni za odgoj djeteta. Država ima odgovornost da ih podrži u tome i, na primjer, osigurati im da imaju na raspolaganju skrb o djeci ukoliko moraju raditi.
19	Zaštita od zlostavljanja	Država je odgovorna za zaštitu djeteta od zlostavljanja od strane roditelja ili drugih osoba. Svako dijete ima pravo učiti kako izbjegći ili nositi se sa svakim oblikom zlostavljanja.
20	Mladi bez obitelji	Svako dijete koje ne živi sa svojom obitelji, ima pravo na posebnu zaštitu i podršku. Oni tada imaju pravo na udomiteljsku obitelj ili skrb u odgovarajućoj ustanovi koja je obzirna prema njihovom vjerskom, kulturnom ili jezičnom podrijetlu.
21	Posvajanje	Dijete se može posvojiti ako je posvajanje ovlašteno, priznato i odobreno od strane države, te ako ono služi dobrobiti djeteta.
22	Djeca izbjeglice	Svako dijete koje je prisiljeno napustiti svoju zemlju, koje je izbjeglica i traži azil, ima pravo na posebnu zaštitu države.
23	Djeca s teškoćama u razvoju	Svako dijete s teškoćom ima pravo na posebnu skrb i obrazovanje. Treba im pomoći da budu neovisna i da aktivno sudjeluju u svojim društvenim zajednicama.
24	Zdravlje i zdravstvena zaštita	Svako dijete ima pravo na najbolju moguću zdravstvenu skrb. Država ima dužnost u borbi protiv smrtnosti djece, osigurati zdravstvenu zaštitu za mlade ljudе, štititi od loše prehrane i bolesti, jamčiti zdravstvenu skrb za trudnice i mlade majke, učiniti dostupnom zdravstvenu edukaciju, kako bi se razvila prevencija u sektoru javnog zdravstva i prevladali običaji koji štete djeci.
25	Postupak liječenja ili skrbi	Svako dijete koje je primljeno u ustanovu radi njegove zaštite, njege ili liječenja ima pravo na primjeren postupak i zdravstvenu zaštitu.
26	Socijalna zaštita	Svako dijete ima pravo na socijalnu zaštitu, kao što je socijalno osiguranje. Država jamči novčane isplate za dijete pri čemu uzima u obzir financijsko stanje obitelji ili skrbnika.

27	Životni standard	Svako dijete ima pravo na životni standard koji je primjereno njegovom tjelesnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju. Roditelji ili staratelji su prije svega odgovorni da to osiguraju. Država ima dužnost da ih podrži u tome.
28	Obrazovanje	Svako dijete ima pravo na obrazovanje i na školovanje. Država ima dužnost da osigura besplatno i obvezno osnovno obrazovanje te na sličan način učini dostupnim srednjoškolsko obrazovanje svojim djeci i mladima. Država ima dužnost osigurati da se dieca i mlađi ljudi tretiraju na odgovarajući način u školi i da se ne krše njihova ljudska prava.
29	Obrazovni ciljevi	Školsko obrazovanje treba omogućiti razvoj osobnosti i talenata svakog djeteta, pripremiti svako dijete za život odraslih i poticati djecu da poštuju ljudska prava te vrijednosti svoje kulture i drugih kultura.
30	Djeca manjina	Svako dijete koje pripada manjini ima pravo učiti o tome i prakticirati svoju kulturu, religiju i jezik.
31	Odmor, igra i slobodno vrijeme	Svako dijete ima pravo na odmor i slobodno vrijeme u kojem se mogu igrati i sudjelovati slobodno u kulturnom i umjetničkom životu.
32	Dječji rad	Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od svakog oblika izrabljivanja i rada koji bi mogao našteti njegovu školovanju ili razvoju. Država ima dužnost određivanja minimalne dobi za dozvolu za rad, iznos radnih sati dnevno i radnih uvjeta.
33	Postupak za zaštitu od opojnih droga	Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od proizvodnje i prometa opojnih droga.
34	Postupak za zaštitu od seksualnog iskorištavanja	Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te od prostitucije i pornografije.
35	Zaštita od prodaje i trgovanja	Država mora poduzeti sve što je u njenoj moći kako bi osigurala da djeca i mlađi ne postanu žrtve otmica ili trgovanja.
36	Zaštita od svih drugih oblika izrabljivanja	Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od svih drugih oblika izrabljivanja (npr prosaćenja).

37	Mučenje i zatvaranje	Svako dijete ima pravo na zaštitu od mučenja, okrutnog postupanja ili kažnjavanja, nezakonitog uhićenja ili bilo kojih oblika prijetnji njihovoj osobnoj slobodi. Država ima dužnost zabraniti smrtnu kaznu i doživotni zatvor za mlade. Ako je dijete u zatvoru, ono ima pravo na human i uljudan tretman. Ako je dijete ili mlada osoba uhićena, ne smije se držati u zatočeništvu s odraslima, biti u mogućnosti državati kontakt sa svojim obiteljima, te imaju pravo na pravnu pomoć.
38	Rat i oružani sukob	Djeca i mlađi do 15 godina starosti imaju pravo ne sudjelovati u ratu i oružanim sukobima. Država ima dužnost davanja posebne zaštite djece koja su pogodjena ratom.
39	Rehabilitacija i integracija	Svako dijete koje je žrtva oružanog sukoba, mučenja, zanemarivanja ili izrabljivanja ima pravo na odgovarajuću njegu koja će mu omogućiti da postane psihički i fizički zdravo i da se integrira u zajednicu.
40	Maloljetničko pravosuđe	Svako dijete optuženo da je počinilo kazneno djelo ima pravo biti tretirano dostojanstveno na sudu. Ono je nevin dok mu se ne dokaže krivnja. Svako dijete ima pravo na pravedno suđenje, prevoditelja (ako je potrebno), na zaštitu njihove privatnosti i imati provjerenu sudsку odluku. Država ima dužnost postaviti minimalnu dob ispod koje djeca ne mogu biti kazneno odgovorna. Država ima dužnost osigurati alternativne oblike zatvora za osuđenu djecu i mlađe ljude.
41	Viši nacionalni standardi imaju prioritet	Ako neka zemlja ima zakone koji štite djecu i mlađe bolje od konvencije o pravima djeteta, tada se primjenjuju ti zakoni.
42	Promicanje prava djece	Svaka država ima odgovornost da s dječjim pravima upozna odrasle i djecu na razumljiv način.

2. Grupiranje dječjih prava u četiri dimenzije

Konvencija o pravima djeteta može biti podijeljena u četiri kategorije prava. Te kategorije mogu biti upotrijebljene u lekcijama na način da se dopusti učenicima da ih sami grupiraju u te četiri kategorije. To se može učiniti pojedinačno ili u skupinama za svaki odjeljak.

I. Sudjelovati – znači biti u mogućnosti sudjelovati u procesima donošenja odluka, slobodu formiranja grupe, slobode misli i slobode pristupa informacijama iz različitih izvora.

II. Razviti svoj potencijal – znači da moraju biti ispunjeni posebni uvjeti kako bi se održao optimalni osobni razvoj. U ovu skupinu prava uključeni su: obrazovanje, obitelj, kultura i identitet kao važan dio našeg života.

III. Dobar život – znači pravo na opstanak i obuhvaća naše osnovne potrebe. To uključuje hranu i zaštitu, životni standard i zdravlje

IV. Život bez opasnosti – znači da mladi imaju pravo na zaštitu od zlostavljanja, zanemarivanja, ekonomске eksploracije, mučenja, otmice i prostitucije.

U narednoj listi dječja prava su organizirana u navedene četiri kategorije:

Grupa	Članak	Skraćeni naziv
I. Sudjelovati: naše pravo na sudjelovanje	3	Dobrobit djeteta je najvažnija
	12	Djetetova sloboda mišljenja
	13	Sloboda izražavanja
	14	Sloboda misli, savjesti i vjere
	15	Pravo na mirno javno okupljanje
	16	Zaštita privatnosti
	17	Pristup odgovarajućim informacijama
II. Razviti svoj potencijal: pravo na razvoj svojih sposobnosti do punog potencijala	5	Poštovanje prava roditelja
	7	Pravo na ime i državljanstvo
	8	Zaštita identiteta
	10	Povezivanje obitelji
	21	Posvajanje
	23	Djeca s teškoćama u razvoju
	28	Obrazovanje
	29	Obrazovni ciljevi
	30	Djeca manjina

III. Dobar život: pravo na život dostojan čovjeka	6	Preživljavanje i razvoj djeteta
	9	Razdvajanje roditelja
	18	Odgovornost roditelja
	24	Zdravstvene i medicinske usluge
	26	Socijalna sigurnost
	27	Životni standard
	31	Odmor, igra i slobodno vrijeme
IV. Život bez opasnosti: naše pravo na zaštitu	2	Nediskriminacija
	11	Zaštita od otmice i otmica
	19	Zaštita od zlostavljanja
	20	Mladi ljudi bez obitelji
	22	Djeca izbjeglice
	25	Nadzor tretmana ili njege
	32	Dječji rad
	33	Zaštita od opojnih droga
	34	Zaštita od seksualnog iskoriščavanja
	35	Zaštita od prodaje i trgovanja
	36	Zaštita od svih ostalih oblika eksploracije
	37	Mučenje i zatvaranje
	38	Rat i oružani sukobi
	39	Rehabilitacija i integracija
	40	Maloljetničko pravosuđe

U gornjoj tablici nedostaju četiri prava. Ne može ih se razvrstati ni u jednu od četiri kategorije, budući da se uglavnom usredotočuju na odgovornost u nadležnosti države. To su:

1	Određenje dobne granice djeteta
4	Provedba prava
41	Viši nacionalni standardi imaju prioritet
42	Promicanje prava djece

3. KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA* (20. studenoga 1989. godine)

Usvojena na 44. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda, 20. studenoga 1989. godine (rezolucija br. 44/25). Stupila na snagu 2. rujna 1990. godine u skladu s člankom 49.

Međunarodnom paktu o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (osobito u članku 10.) te u statutima i odgovarajućim instrumentima specijaliziranih ustanova i međunarodnih organizacija koje su posvećene zaštiti djece,

Preamble

Države stranke ove Konvencije,

smatrajući da je u skladu s načelima proklamiranim u Povelji Ujedinjenih naroda, priznanje prirodnog dostojanstva te jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske obitelji temelj slobode, pravde i mira u svijetu, imajući na umu da su narodi u Povelji Ujedinjenih naroda ponovno potvrdili vjeru u temeljna ljudska prava, kao i u dostojanstvo i vrijednost ljudske osobe te odlučili pridonijeti društvenom napretku i podizanju uvjeta života u većoj slobodi, svjesne činjenice da su Ujedinjeni narodi u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i međunarodnim paktovima o ljudskim pravima proglašili i složili se da svakoj osobi pripadaju sva prava i slobode u njima sadržane, bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje ili neku drugu okolnost,

podsećajući da su Ujedinjeni narodi u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima proglašili da djetinjstvu pripada posebna skrb i pomoć,

uvjerene da obitelji, kao temeljnoj društvenoj grupi i prirodnoj sredini za razvoj i dobrobit svih njenih članova, osobito djece, treba pružiti prijeko potrebnu zaštitu i pomoć kako bi ona u potpunosti mogla preuzeti odgovornost u zajednici, svjesne činjenice da dijete, radi potpunoga i skladnog razvoja svoje osobnosti, treba rasti u obiteljskoj sredini, u ozračju sreće, ljubavi i razumijevanja, smatrajući da dijete treba u potpunosti biti pripremljeno za samostalan život u društvu i odgojeno u duhu idealja koji su proglašeni u Povelji Ujedinjenih naroda, osobito u duhu mira, dostojanstva, snošljivosti, slobode, ravнопravnosti i solidarnosti,

imajući na umu da je potreba za osiguranjem posebne skrbi za dijete istaknuta u Ženevskoj deklaraciji o pravima djeteta iz 1924. godine i u Deklaraciji o pravima djeteta što su je Ujedinjeni narodi usvojili 20. studenoga 1959. godine te da je priznata u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima, Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima (osobito u članku 23. i 24.),

imajući na umu da su, kako je naznačeno u Deklaraciji o pravima djeteta, 'djetetu, zbog njegove tjelesne i duhovne nezrelosti, potrebni posebna zaštita i skrb, uključujući odgovarajuću pravnu zaštitu prije i poslije rođenja',

podsećajući na odredbe Deklaracije o društvenim i pravnim načelima zaštite i dobrobiti djece s osobitim osvrtom na skrbništvo i posvojenje na državnoj i međunarodnoj razini, Pravila Ujedinjenih naroda o standardnom minimumu u maloljetničkom pravosuđu (Pekinška pravila) i Deklaracije o zaštiti žena i djece u izvanrednim okolnostima i oružanom sukobu,

svjesne činjenice da u svakoj zemlji svijeta postoje djeca koja žive u izuzetno teškim okolnostima i da njima treba posvetiti posebnu pozornost,

uzimajući u obzir važnost tradicije i kulturnih vrednota svakog naroda u zaštiti i skladnom razvoju djeteta, svjesne važnosti međunarodne suradnje za poboljšanje uvjeta života djece u svim zemljama, osobito u zemljama u razvoju,

suglasne su kako slijedi:

DIO I.

Članak 1.

U smislu ove Konvencije, dijete je svako ljudsko biće mlađe od 18 godina, osim ako se prema zakonu primjenjivom na dijete punoljetnost ne stječe ranije.

Članak 2

I. Države stranke će poštivati i osigurati svakom djetetu na području pod svojom jurisdikcijom prava utvrđena u ovoj Konvenciji bez ikakve diskriminacije prema djetetu, njegovim roditeljima ili zakonskim skrbnicima glede njihove rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog, etničkog ili socijalnog podrijetla, imovine, teškoća u razvoju, obiteljskog podrijetla ili neke druge okolnosti.

2. Države stranke će poduzeti sve potrebne mјere kako bi osigurale zaštitu djeteta od svih oblika diskriminacije ili kažnjavanja na temelju statusa, djelatnosti, iskazanih uvjerenja ili vjerovanja njegovih roditelja, zakonskih skrbnika ili članova obitelji.

Članak 3

1. U svim akcijama koje se odnose na djecu, bilo da ih poduzimaju javne ili privatne ustanove socijalne skrbi, sudovi, državna uprava ili zakonodavna tijela, najbolji interes djeteta mora imati prednost.

2. Države stranke se obvezuju da će odgovarajućim zakonodavnim i upravnim mјerama osigurati takvu zaštitu i skrb djeteta kakva mu je prijeko potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih skrbnika ili drugih osoba koje su za njegovo pravno odgovorne.

3. Države stranke će osigurati da ustanove, službe i tijela odgovorna za skrb ili zaštitu djece budu pod stručnim nadzorom i da djeluju u skladu sa standardima uspostavljenim od strane nadležnih tijela, osobito u području sigurnosti, zdravlja te broja i stručnosti osoblja.

Članak 4

Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće zakonodavne, upravne i druge mјere za primjenu prava priznatih u ovoj Konvenciji. Glede gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava, države stranke poduzet će takve mјere u što širem opsegu

svojih raspoloživih sredstava i, kad je potrebno, u sklopu međunarodne suradnje.

Članak 5

Države stranke će poštivati odgovornosti, prava i dužnosti roditelja ili, kad je potrebno, članova proširene obitelji ili zajednice kad to nalažu mjesni običaji, zakonskih skrbnika ili drugih osoba koje su zakonski odgovorne za dijete, da djetetu osiguraju, u skladu s njegovim razvojnim sposobnostima, odgovarajuće usmjeravanje i vođenje u ostvarivanju prava priznatih ovom Konvencijom.

Članak 6

1. Države stranke priznaju da svako dijete ima prirodno pravo na život.
2. Države stranke će u najvećoj mogućoj mjeri osigurati opstanak i razvoj djeteta.

Članak 7

I. Dijete mora biti upisano u matične knjige odmah nakon rođenja i od rođenja ima pravo na ime, pravo na stjecanje državljanstva i, koliko god je moguće, pravo da zna svoje roditelje i uživa njihovu skrb.

2. Države stranke će osigurati primjenu ovih prava u skladu sa svojim domaćim zakonodavstvom i obvezama koje proizlaze iz odgovarajućih međunarodnih instrumenata u ovom području, osobito ako bi dijete drugačije ostalo bez državljanstva.

Članak 8

1. Države stranke se obvezuju da će poštivati pravo djeteta na očuvanje svoga identiteta, uključujući nacionalnost, ime i obiteljske odnose priznate zakonom, u što se neće nezakonito mijesati.
2. Kada su djetetu nezakonito uskraćene neke ili sve sastavnice identiteta, države stranke će osigurati odgovarajuću pomoć i zaštitu kako bi ono brzo uspostavilo ili obnovilo svoj identitet.

Članak 9

1. Države stranke će osigurati da se dijete ne odvaja od svojih roditelja protiv njihove volje, osim u slučajevima kad nadležne vlasti pod sudbenim nadzorom odluče, u skladu s važećim zakonima i postupcima, da je takvo odvajanje prijeko potrebno u najboljem interesu djeteta. Takva odluka mogla bi biti krajnje potrebna u posebnom slučaju, kao što je zlouporaba ili zanemarivanje djeteta od strane roditelja, ili kad roditelji žive odvojeno, a mora se donijeti odluka o mjestu djetetova prebivališta.

2. U svakom postupku koji se vodi u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, svim zainteresiranim strankama se mora omogućiti sudjelovanje i izjašnjavanje.

3. Države stranke će poštivati pravo djeteta koje je odvojeno od jednoga ili oba roditelja da redovito održava osobne odnose i neposredne kontakte s oba roditelja, osim ako je to u suprotnosti s njegovim najboljim interesom.

4. Kad je takvo odvajanje posljedica postupka pokrenutog od strane neke države stranke, primjerice pritvora, zatvora, progona, izručenja ili smrti jednog ili oba roditelja (uključujući i smrt koja je iz bilo kojeg razloga uslijedila dok je osoba bila pod zaštitom države), ili djeteta, država stranka će na zahtjev pružiti roditeljima, djetetu ili, ako je potrebno, drugom članu obitelji, bitne informacije o boravištu odsutnog(ih) člana(ova) obitelji, osim ako bi pružanje takve informacije moglo štetiti dobrobiti djeteta. Države stranke će nadalje osigurati da podnošenje takvog zahtjeva samo po sebi nema štetne posljedice za zainteresiranu osobu ili osobu.

Članak 10.

I. U skladu s obvezama država stranaka prema članku 9., stavku 1., zahtjev djeteta ili njegovih roditelja za ulaskom u državu stranku ili odlaskom iz države stranke radi obiteljskog sjedinjenja, mora se razmatrati pozitivno, humano i žurno. Države stranke će nadalje osigurati da podnošenje takvog zahtjeva nema štetne posljedice za podnositelje zahtjeva i za članove njihovih obitelji.

2. Dijete čiji roditelji borave u različitim državama mora, osim u posebnim okolnostima, imati pravo na redovito održavanje osobnih odnosa i neposrednih kontakata s oba roditelja. U tom cilju i u skladu s obvezama država stranaka iz članka 9., stavka 2., države stranke će poštivati pravo djeteta i njegovih roditelja na napuštanje bilo koje zemlje, uključujući vlastitu, i na ulazak u svoju zemlju. Pravo na napuštanje bilo koje zemlje bit će podvrgnuto samo onim ograničenjima koja su zakonski propisana i koja su prijeko potrebna radi zaštite državne sigurnosti, javnog reda (*ordre public*), zdravlja ili morala, ili prava i sloboda

drugih, i koja su u skladu s ostalim pravima priznatim u ovoj Konvenciji.

Članak 11.

1. Države stranke će poduzeti mjere za sprječavanje nezakonitog prebacivanja i zadržavanja djece u inozemstvu.

2. U tom cilju, države stranke će promicati sklapanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili pristupanje postojećim sporazumima.

Članak 12.

1. Države stranke će osigurati djetetu koje je sposobno oblikovati svoje osobno mišljenje, pravo na slobodno izražavanje svog mišljenja o svim pitanjima koja se na njega odnose, i uvažavati to mišljenje u skladu s dobi i zrelošću djeteta.

2. U tu svrhu, djetetu se napose mora osigurati da bude, izravno ili preko posrednika, odnosno odgovarajuće službe, saslušano u svakom sudskom i upravnom postupku koji se na njega odnosi na način koji je u skladu s postupovnim pravilima domaćeg prava.

Članak 13.

1. Dijete ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo mora uključivati slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja svake vrste, usmeno, pismeno ili tiskom, umjetničkim oblikom ili kojim drugim sredstvom prema izboru djeteta i bez obzira na granice.

2. Ostvarivanje ovoga prava može biti podvrgnuto samo onim ograničenjima koja su propisana zakonom i koja su prijeko potrebna radi:

- poštivanja prava i ugleda drugih, ili
- zaštite državne sigurnosti, javnog reda (*ordre public*), zdravlja ili morala.

Članak 14.

1. Države stranke će poštivati pravo djeteta na slobodu misli, savjesti i vjere.

2. Države stranke će poštivati prava i dužnosti roditelja i, gdje postoji takav slučaj, zakonskih skrbnika da dijete usmjeravaju u ostvarivanju njegovih prava na način koji je u skladu s razvojnim sposobnostima djeteta.

3. Sloboda izražavanja vjere ili uvjerenja može biti podvrgnuta samo onim ograničenjima koja su zakonom određena i koja su prijeko potrebna radi zaštite javne sigurnosti, zdravlja ili morala, ili temeljnih prava i sloboda drugih.

Članak 15.

I. Države stranke priznaju djetetu prava na slobodu udruživanja i slobodu mirnog okupljanja. 2. Nikakva ograničenja ne smiju se postavljati ostvarenju ovih prava, osim onih koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu prijeko potrebna radi interesa državne ili javne sigurnosti, javnog reda (*ordre public*), zaštite javnog zdravlja ili morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.

Članak 16.

1. Niti jedno dijete ne smije biti podvrgnuto samovoljnom ili nezakonitom miješanju u njegov privatni život, obitelj, dom ili dopisivanje, niti nezakonitim napadima na njegovu čast i ugled.
2. Dijete ima pravo na pravnu zaštitu protiv takvog miješanja ili napada.

Članak 17.

Države stranke priznaju važnu ulogu koju imaju sredstva javnog priopćavanja te će osigurati djetetu pristup informacijama i materijalima iz raznovrsnih domaćih i međunarodnih izvora, napose onih kojima je cilj promicanje socijalne, duhovne i moralne dobrobiti djeteta, kao i njegova tjelesnoga i duševnog zdravlja. U tom cilju, države stranke će:

- a) poticati sredstva javnog priopćavanja na širenje informacija i materijala koji za dijete imaju društvenu i kulturnu vrijednost, u duhu članka 29.;
- b) poticati međunarodnu suradnju u proizvodnji, razmjeni i širenju takvih informacija i materijala iz raznovrsnih kulturnih, nacionalnih i međunarodnih izvora;
- c) poticati proizvodnju i širenje knjiga za djecu;
- d) poticati sredstva javnog priopćavanja na posvećivanje posebne pozornosti jezičnim potrebama djeteta koje pripada manjinskoj ili starosjedilačkoj grupi;
- e) poticati razvoj odgovarajućih smjernica za zaštitu djeteta od informacija i materijala koji ugrožavaju njegovu dobrobit, uzimajući u obzir odredbe članka 13. i 18.,

Članak 18.

1. Države stranke će učiniti sve što je u njihovoj moći kako bi osigurali priznanje načela o zajedničkoj odgovornosti oba roditelja za odgoj i razvoj djeteta. Roditelji ili, gdje postoji takav slučaj, zakonski skrbnici odgovorni su prije svih za odgoj i razvoj djeteta. Najbolji interes djeteta mora biti njihova temeljna briga.

2. U svrhu jamstva i promicanja prava utvrđenih u ovoj Konvenciji, države stranke će pružiti odgovarajuću pomoć roditeljima i zakonskim skrbnicima u ispunjavanju njihovih odgovornosti prema djetetu, i osigurati razvitak ustanova, olakšica i službi za skrb o djeci.
3. Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi djeca zaposlenih roditelja imala pravo koristiti ustanove i službe za skrb o djeci koje im stoje na raspolaganju.

Članak 19.

1. Države stranke će poduzeti sve potrebne zakonodavne, upravne, socijalne i prosvjetne mjere da zaštite dijete od svakog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja, povreda ili zlouporaba, zanemarivanja ili zapuštenosti, zlostavljanja ili iskorištavanja, uključujući spolno zlostavljanje, dok o njemu brine(u) roditelj(i), zakonski skrbnik(ci) ili neka druga odgovorna osoba kojoj je povjerena skrb o djetetu.
2. Takve mjere zaštite trebaju, kad je to primjерeno, obuhvatiti djelotvorne postupke za uvođenje socijalnih programa kojima se pruža potrebna pomoć djetetu i onima koji o njemu skrbe, kao i za druge oblike sprječavanja i utvrđivanja, izvješćivanja, ukazivanja, istraživanja, postupanja i praćenja gore opisanih slučajeva zlostavljanja djeteta i, kad je potrebno, za uključivanje suda.

Članak 20.

1. Dijete koje je privremeno ili trajno lišeno obiteljske okoline, ili kojemu se zbog njegova najboljeg interesa ne može dopustiti da u njoj ostane, ima pravo na posebnu zaštitu i pomoć od strane države.
2. Države stranke će takvom djetetu osigurati zamjensku skrb u skladu sa svojim domaćim zakonodavstvom.
3. Takva skrb može, *inter alia*, uključivati smještaj kod hranitelja, *kafalu* po islamskom pravu, posvojenje ili, kad je to prijeko potrebno, smještaj u odgovarajuće ustanove za skrb o djeci. Pri razmatranju rješenja, osobita pozornost mora se posvetiti osiguranju kontinuiteta u djetetovu odgoju, kao i njegovu etničkom, vjerskom, kulturnom ili jezičnom podrijetlu.

Članak 21.

Države stranke koje priznaju i/ili dopuštaju posvojenja, osigurat će da se pri tome u najvećoj mjeri vodi računa o najboljem interesu djeteta te će:

- a) osigurati da posvojenje odobravaju samo nadležna tijela vlasti, u skladu s odgovarajućim propisima i postupcima, kao i svim bitnim pouzdanim informacijama te odlučiti da li se posvojenje dopušta glede okolnosti u kojima se dijete nalazi u odnosu na roditelje, srodnike i zakonske skrbnike i, ako je potrebno, utvrditi jesu li zainteresirane strane dale obaviješteni pristanak za posvojenje nakon što su dobile odgovarajući savjet, kad je on potreban;
- b) priznati međudržavno posvojenje kao zamjenski oblik skrbi za dijete, ako njegov smještaj u obitelj hranitelja ili posvojitelja nije moguće osigurati, ili se ni na koji odgovarajući način o njemu ne može skrbiti u zemlji podrijetla;
- c) osigurati da dijete koje je predmet međudržavnog posvojenja uživa zaštitu i uvjete jednakе onima koji postoje u slučaju unutardržavnog posvojenja;
- d) poduzeti sve potrebne mјere kako bi se osiguralo da međudržavno posvojenje ne dovede do stjecanja nedopuštene materijalne koristi onih koji su u njega uključeni;
- e) promicati, kad je to potrebno, ciljeve sadržane u ovom članku sklapanjem bilateralnih ili multilateralnih dogovora ili sporazuma i, u tom okviru, osigurati da postupak smještaja djeteta u drugu zemlju vode nadležne vlasti ili tijela.

Članak 23.

- 1. Države stranke priznaju da dijete s teškoćama u duševnom ili tjelesnom razvoju treba uživati potpun i dostojan život u uvjetima koji potvrđuju njegovo dostojanstvo, promiču samopouzdanje i olakšavaju aktivno sudjelovanje u zajednici.
- 2. Države stranke priznaju djetetu s teškoćama u razvoju pravo na posebnu skrb te će, ovisno o svojim raspoloživim sredstvima, poticati i osiguravati svakom takvom djetetu kao i onima koji su odgovorni za njegovu skrb, pomoć koju zatraže i koja je primjerena stanju djeteta i okolnostima u kojima žive njegovi roditelji ili drugi koji skrbe za njega.
- 3. Priznajući da dijete s teškoćama u razvoju ima posebne potrebe, pružanje pomoći prema stavku 2. ovoga članka bit će besplatno kad god je to moguće, uz uvažavanje materijalnih mogućnosti djetetovih roditelja ili drugih osoba koje o njemu skrbe, te će biti osmišljeno tako da djetetu s teškoćama u razvoju osigura djelotvoran pristup obrazovanju, strukovnoj izobrazbi, zdravstvenim i rehabilitacijskim uslugama, pripremi za zapošljavanje i mogućnostima razonode, na način koji mu omogućuje puno uključivanje u zajednicu i osobni razvoj, uključujući njegov kulturni i duhovni napredak.

Članak 22.

- 1. Države stranke će poduzeti odgovarajuće mјere kako bi osigurale da dijete koje traži izbjeglički status ili koje se, prema važećem međunarodnom i domaćem zakonodavstvu i postupcima, smatra izbjeglicom, bilo da je bez pratnje ili je u pratnji roditelja ili neke druge osobe, dobilo odgovarajuću zaštitu i humanitarnu pomoć u skladu s odgovarajućim pravima utvrđenim u ovoj Konvenciji i drugim međunarodnim instrumentima ljudskih prava kao i humanitarnim instrumentima kojih su spomenute države stranke.
- 2. U tu svrhu, države stranke će, koliko to smatraju prihvatljivim, osigurati sudjelovanje u svim naporima Ujedinjenih naroda i drugih nadležnih međudržavnih ili nevladinih organizacija koje surađuju s Ujedinjenim narodima, radi zaštite i pomoći takvom djetetu i radi pronalaženja roditelja ili drugih članova obitelji svakog djeteta izbjeglice, kako bi se prikupile informacije potrebne za njegovo sjedinjenje s obitelji. Ako se njegovi roditelji ili članovi obitelji ne mogu pronaći, djetetu će se osigurati ista zaštita kao i svoj drugoj djeci koja su iz bilo kojeg razloga privremeno ili trajno lišena svoje obiteljske okoline, kako je utvrđeno u ovoj Konvenciji.

4. Države stranke će u duhu međunarodne suradnje promicati razmjenu odgovarajućih informacija iz područja preventivne zdravstvene zaštite te medicinskih, psiholoških i funkcionalnih postupaka s djecom koja imaju teškoće u razvoju, uključujući širenje i pristup informacijama o metodama rehabilitacije, obrazovanju i izboru zanimanja, kako bi države stranke razvile njihove sposobnosti i vještine te proširile svoja iskustva u tim područjima. U svezi s tim, osobita pozornost posvetit će se potrebama zemalja u razvoju.

Članak 24.

1. Države stranke priznaju djetetu pravo na uživanje najviše moguće razine zdravlja i na korištenje olakšica za ozdravljenje i oporavak. Države stranke će nastojati osigurati da nijednom djetetu ne bude uskraćeno njegovo pravo na korištenje zdravstvenih usluga.

2. Države stranke će promicati puno ostvarenje toga prava i napose poduzimati odgovarajuće mјere radi:

a) smanjenja stope smrtnosti novorođenčadi i djece;

b) osiguranja potrebne medicinske pomoći i zdravstvene skrbi svoj djeci, s naglaskom na razvoj primarne zdravstvene zaštite;

c) sprječavanja bolesti i neishranjenosti, uključujući, u okvirima primarne zdravstvene zaštite, *inter alia*, primjenu lako dostupne tehnologije, osiguranje odgovarajuće prehrane i pitke vode te vodeći računa o opasnostima i rizicima od onečišćenog okoliša;

d) osiguranja odgovarajuće zdravstvene zaštite majki prije i poslije poroda;

e) osiguranja da svi dijelovi društva, osobito roditelji i djeca, budu informirani, imaju pristup obrazovanju i potporu u primjeni temeljnih znanja o dječjem zdravlju i prehrani, prednostima dojenja, higijeni i čistoći okoliša te sprječavanju nezgoda,

f) razvoja preventivne zdravstvene zaštite, savjetovališta za roditelje te obrazovanja i službi za planiranje obitelji.

3. Države stranke će poduzeti sve djelotvorne i odgovarajuće mјere za otklanjanje tradicionalnih postupaka koji štete zdravlju djece.

4. Države stranke se obvezuju da će promicati i poticati međunarodnu suradnju u cilju postupnog punog ostvarenja prava priznatih u ovom članku. U svezi s tim, osobita pozornost posvetit će se zemljama u razvoju.

Članak 25.

Države stranke priznaju djetetu kojega su nadležne vlasti zbrinule zbog skrbi, zaštite ili poboljšanja njegova tjelesnog ili duševnog zdravlja, pravo na periodičnu provjeru postupaka koji mu se pružaju i svih drugih okolnosti zbog kojih je zbrinuto.

Članak 26.

1. Države stranke priznaju svakom djetetu pravo na korištenje povlastica socijalne sigurnosti, uključujući socijalno osiguranje, te će poduzeti prijeko potrebne mјere za puno ostvarenje ovoga prava u skladu s domaćim zakonodavstvom.

2. Te povlastice treba odobriti gdje god je to moguće, uzimajući u obzir sredstva i okolnosti u kojima se nalazi dijete i osobe koje su odgovorne za njega, kao i svaku drugu okolnost koja je značajna za podnošenje zahtjeva za povlasticama od strane djeteta ili nekoga u njegovo ime.

Članak 27.

1. Države stranke priznaju svakom djetetu pravo na životni standard koji odgovara njegovu tjelesnom, duševnom, duhovnom, moralnom i socijalnom razvoju.

2. Roditelj(i) ili drugi odgovorni za dijete, imaju prije svih odgovornost da, ovisno o svojim sposobnostima i materijalnim mogućnostima, osiguraju životne uvjete koji su prijeko potrebni za djetetov razvoj.

3. Države stranke će, u skladu sa svojim prilikama i svojim mogućnostima, poduzeti odgovarajuće mјere pomoći roditeljima i drugim osobama odgovornim za dijete u ostvarivanju ovoga prava i, ako je potrebno, osigurati materijalnu pomoć i programe potpore, osobito glede prehrane, odjevanja i stanovanja.

4. Države stranke će poduzeti sve potrebne mјere kako bi osigurale da dijete dobije sredstva za uzdržavanje od roditelja ili drugih osoba koje su za njega materijalno odgovorne, kako u granicama države stranke tako i iz inozemstva. Napose će, u slučajevima kad osoba koja je materijalno odgovorna za dijete živi u drugoj zemlji od one u kojoj dijete živi, države stranke nastojati pristupiti ili sklopiti međunarodne sporazume te pronalaziti druga odgovarajuća rješenja.

Članak 28.

1. Države stranke priznaju svakom djetetu pravo na odgoj i obrazovanje i u svrhu ostvarenja toga prava, one će postupno i na temelju jednakih mogućnosti, osobito:

- a) odrediti da je osnovno obrazovanje obvezno i besplatno za sve;
 - b) poticati razvoj različitih oblika srednjeg obrazovanja, uključujući opće i strukovno obrazovanje, učiniti ih raspoloživim i dostupnim svakomu djetetu te poduzeti odgovarajuće mјere, primjerice uvesti besplatno obrazovanje i, prema potrebi, osigurati materijalnu podršku;
 - c) učiniti svim dostupnim sredstvima da više i visoko obrazovanje bude dostupno svima na temelju sposobnosti;
 - d) učiniti da obrazovno i profesionalno informiranje i usmjeravanje bude raspoloživo i dostupno svoj djeci;
 - e) poduzeti mјere za poticanje redovitog pohađanja nastave i smanjenje stope nezavršenog školovanja.
2. Države stranke će poduzeti potrebne mјere kako bi osigurale da se školska disciplina provodi na način kojim se potvrđuje ljudsko dostojanstvo djeteta i koji je u skladu s ovom Konvencijom.
3. Države stranke će promicati i poticati međunarodnu suradnju u području odgoja i obrazovanja, osobito radi suzbijanja neznanja i nepismenosti diljem svijeta te olakšavanja pristupa znanstvenom i tehničkom znanju i suvremenim metodama poučavanja. U svezi s tim, posebna pozornost posvetiti će se potrebama zemalja u razvoju.

Članak 29.

- 1. Države stranke su suglasne da odgoj i obrazovanje djeteta treba usmjeriti prema:
 - a) razvoju osobnosti, talenata i najviših potencijala duševnih i tjelesnih sposobnosti djeteta;
 - b) razvoju poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, i načela sadržanih u Povelji Ujedinjenih naroda;
 - c) razvoju poštivanja djetetovih roditelja, njegova kulturnog identiteta, jezika i vrijednosti, nacionalnih vrednota zemlje u kojoj živi i zemlje iz koje potječe i civilizacija drugačijih od njegove;
 - d) pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu u duhu razumijevanja, mira, snošljivosti, jednakosti/ravnopravnosti među spolovima i prijateljstva među svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama te osobama starosjedilačkog podrijetla;
 - e) razvoju poštivanja zaštite prirodnog okoliša.
- 2. Ništa se u ovom članku ili u članku 28. ne smije tumačiti tako da ograničava slobodu pojedinaca i pravnih osoba u osnivanju i vođenju odgojnoobrazovnih ustanova, uz uvjet da poštuju načela iz stavka 1. ovoga članka i da obrazovanje

u takvim ustanovama udovoljava minimalnim standardima kako ih propisuje država.

Članak 30.

U onim državama strankama u kojima postoje etničke, vjerske ili jezične manjine ili osobe starosjedilačkog podrijetla, djetetu koje pripada takvoj manjini ili koje je starosjedilačkog podrijetla ne smije se uskratiti njegovo pravo, da u zajednici s drugim pripadnicima njegove grupe, uživa svoju kulturu, ispovijeda svoju vjeru i obavlja vjerske obrede ili se služi svojim jezikom.

Članak 31.

- 1. Države stranke priznaju djetetu pravo na odmor i slobodno vrijeme, na igru i razonodu primjerenu njegovoj dobi, kao i na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu i umjetnostima.
- 2. Države stranke će poštivati i promicati pravo djeteta na puno sudjelovanje u kulturnom i umjetničkom životu te poticati stvaranje odgovarajućih i jednakih uvjeta za provođenje kulturnih, umjetničkih, rekreativnih i aktivnosti slobodnog vremena.

Članak 32.

- 1. Države stranke priznaju djetetu pravo na zaštitu od ekonomskog izrabljivanja i obavljanja svakog rada koji bi za njih bio pogibeljan ili ometao njegovo obrazovanje, ili bio štetan za njegovo zdravlje ili njegov tjelesni, duševni, duhovni, moralni ili socijalni razvoj.
- 2. Države stranke će poduzeti zakonodavne, upravne, socijalne i prosvjetne mјere kako bi osigurale primjenu ovoga članka. U tom cilju i uzimajući u obzir odgovarajuće odredbe drugih međunarodnih instrumenata, države stranke će napose:
 - a) odrediti minimalnu dob ili minimalne dobi za zapošljavanje;
 - b) predvidjeti odgovarajuće propisivanje radnog vremena i uvjeta zapošljavanja;
 - c) predvidjeti odgovarajuće kazne i druge mјere kako bi osigurale djelotvornu primjenu ovoga članka.

Članak 33.

Države stranke će poduzeti odgovarajuće mјere, uključujući zakonodavne, upravne, socijalne i prosvjetne, kako bi djecu zaštitiile od nezakonite uporabe opojnih droga i psihotropskih tvari koje su opisane u odgovarajućim međunarodnim

ugovorima, i spriječile uporabu djece u nezakonitoj proizvodnji i trgovini takvim tvarima.

Članak 34.

Države stranke se obvezuju da će zaštititi dijete od svakog oblika spolnog iskorištavanja i spolnog zlostavljanja. U tu će svrhu države stranke osobito poduzeti sve odgovarajuće nacionalne, bilateralne i multilateralne mjere kako bi spriječile:

- navođenje ili prisilu djeteta na bavljenje bilo kojom nezakonitom spolnom djelatnošću;
- iskorištavanje djeteta u prostituciji ili kakvoj drugoj nezakonitoj spolnoj djelatnosti;
- iskorištavanje djeteta u pornografskim predstavama i materijalima.

Članak 35.

Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće nacionalne, bilateralne i multilateralne mjere kako bi spriječile otmicu, prodaju i trgovinu djecom u bilo koju svrhu i u bilo kojem obliku.

Članak 36.

Države stranke će zaštititi dijete od svih drugih oblika iskorištavanja koji na bilo koji način štete dobrobiti djeteta.

Članak 37.

Države stranke će osigurati da:

- niti jedno dijete ne bude podvrgnuto mučenju ili nekom drugom okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni. Ni smrtna kazna ni kazna doživotnog zatvora bez mogućnosti puštanja na slobodu ne smiju se određivati za prijestupe koje počine osobe mlađe od 18 godina;
- niti jedno dijete ne bude nezakonito i samovoljno lišeno slobode. Uhićenje, pritvaranje ili zatvaranje djeteta obavljat će se u skladu sa zakonom, kao krajnja mjera i na najkraće moguće vrijeme;
- se sa svakim djetetom kojemu je oduzeta sloboda postupa čovječno i s poštivanjem prirodnog dostojanstva ljudske osobe, uzimajući u obzir potrebe osoba te dobi. Napose će se svako dijete kojemu je oduzeta sloboda držati odvojeno od odraslih, osim kad bi to bilo suprotno njegovom najboljem interesu te će ono, osim u izuzetnim okolnostima, imati pravo održavati kontakte sa svojom obitelji dopisivanjem i posjetima;
- svako dijete koje je lišeno slobode ima pravo na neodgovidnu pravnu i drugu odgovarajuću pomoć, kao i pravo na preispitivanje zakonitosti

oduzimanja njegove slobode pred sudom ili nekim drugim odgovarajućim neovisnim i nepristranim nadležnim tijelom te pravo na neodgodivo donošenje odluke o svakom takvom pitanju.

Članak 38.

- Države stranke se obvezuju da će poštivati i osigurati poštivanje pravila međunarodnoga humanitarnog prava koje se primjenjuje u oružanim sukobima, a odnosi se na dijete.
- Države stranke će poduzeti sve ostvarive mjere kako bi osigurale da osobe mlađe od 15 godina nisu izravno uključene u neprijateljstva.
- Države stranke će se suzdržati od novačenja osoba mlađih od 15 godina u svoje oružane postrojbe. Pri novačenju osoba koje su navršile 15 godina, ali su mlađe od 18., države stranke će nastojati dati prednost najstarijima.
- U skladu s obvezama koje proizlaze iz međunarodnoga humanitarnog prava glede zaštite civilnog stanovništva u oružanim sukobima, države stranke će poduzeti sve ostvarive mjere kako bi osigurale zaštitu i skrb za djecu pogodjenu oružanim sukobom.

Članak 39.

Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće mjere za promicanje tjelesnoga i duševnog oporavka i povratka u zajednicu djeteta koje je bilo žrtva bilo kojeg oblika zanemarivanja, iskorištavanja ili zlostavljanja, mučenja ili nekog drugog oblika okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupka ili kazne, ili oružanog sukoba. Takav oporavak i povratak u zajednicu treba biti u sredini koja potiče zdravlje, samopoštovanje i dostojanstvo djeteta.

Članak 40.

- Države stranke priznaju svakom djetetu koje je osumnjičeno ili optuženo, ili za kojega je utvrđeno da je prekršilo kazneni zakon, pravo da se s njime postupa na način kojim se promiče njegov osjećaj osobnog dostojanstva i vrijednosti, jača njegovo poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda drugih te uzima u obzir njegova dob, poželjnost njegova povratka u zajednicu i preuzimanja aktivne uloge u toj zajednici.
 - U tom cilju, a uzevši u obzir odgovarajuće odredbe međunarodnih instrumenata, države stranke će osobito osigurati da:
- niti jedno dijete ne bude osumnjičeno, optuženo ili utvrđeno da je prekršilo kazneni zakon za djela ili propuste koji, prema međunarodnom ili

domaćem pravu, nisu bili zabranjeni u vrijeme kad su počinjeni;

b) svako dijete koje je osumnjičeno ili optuženo za povredu kaznenog zakona ima najmanje sljedeća jamstva:

i) da se smatra nevinim sve dok mu se krivnja ne dokaže u skladu sa zakonom;

ii) da bude neodgodivo i izravno obaviješten o optužbama protiv njega i, kad je to primjereni, preko roditelja ili zakonskih skrbnika, i da ima pravnu i drugu odgovarajuću pomoć u pripremi i iznošenju svoje obrane;

iii) da njegov slučaj neodložno razmotri nadležno, neovisno i nepristrano tijelo vlasti ili sudsko tijelo u pravičnoj raspravi u skladu sa zakonom i u nazočnosti branitelja ili drugog savjetnika te njegovih roditelja ili zakonskih skrbnika, ako to nije u suprotnosti s njegovim najboljim interesom, osobito uzimajući u obzir njegovu dob i stanje;

iv) da se ne prisiljava na davanje izjave ili priznanje krivnje; da može ispitati ili dati ispitati svjedoke optužbe i pod istim uvjetima osigurati prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane;

v) ako se smatra da je prekršilo kazneni zakon, da u skladu sa zakonom ima pravo na provjeru te odluke i mjera koje iz nje proizlaze pred višim nadležnim, neovisnim i nepristranim tijelima vlasti ili sudskom tijelu;

vi) da ima pravo na besplatnu pomoć tumača ako ne razumije jezik koji se u postupku koristi;

vii) da se poštuje njegova privatnost na svim razinama postupka.

3. Države stranke će nastojati promicati donošenje zakona i uspostavu postupaka, upravnih tijela i ustanova posebno namijenjenih djeci koja su osumnjičena ili optužena, ili se utvrdilo da su prekršila kazneni zakon, napose:

a) odrediti najnižu dob ispod koje se neće smatrati da su djeca sposobna za odgovornost prema kaznenom zakonu;

b) kad god je to primjerno i poželjno, odrediti mјere postupanja s takvom djecom bez pribjegavanja sudskim postupcima, uz uvjet da se u potpunosti poštuju ljudska prava i pravna zaštite.

4. Djeci moraju biti dostupne različite mogućnosti, kao što su skrb, usmjeravanje i nadzor; savjetovanje i uvjetno kažnjavanje, zbrinjavanje kod hranitelja, obrazovanje i programi strukovne izobrazbe te druge zamjenske mogućnosti institucionalne skrbi, kako bi se osiguralo da se s njima postupa primjereni njihovoj dobrobiti te u skladu i s okolnostima u kojima se nalazi i s počinjenim prekršajem.

Članak 41.

Ništa iz ove Konvencije ne smije utjecati na bilo koje druge odredbe koje više pridonose ostvarenju prava djeteta, a koje mogu biti sadržane u:

a) zakonima države stranke, ili

b) međunarodnom pravu koje se primjenjuje u toj državi.

DIO II.

Članak 42.

Države stranke se obvezuju da će s načelima i odredbama ove Konvencije što šire upoznati i odrasle i djecu putem odgovarajućih i aktivnih sredstava.

Članak 43.

1. U svrhu razmatranja ostvarenog napretka koje države stranke postignu u ispunjavanju obveza preuzetih ovom Konvencijom, osnovat će se Odbor za prava djeteta, koji će obavljati niže navedene poslove.

2. Odbor će biti sastavljen od deset stručnjaka visokog moralnog ugleda i osvijedočene stručnosti iz područja obuhvaćenog ovom Konvencijom. Članove Odbora države stranke biraju iz redova svojih državljanina i oni djeluju u svom osobnom svojstvu, pri čemu se vodi računa o pravednoj geografskoj zastupljenosti i zastupljenosti glavnih pravnih sustava.

3. Članovi Odbora biraju se tajnim glasovanjem s popisa osoba koje predlože države stranke. Svaka država stranka ima pravo predložiti jednog svoga državljanina.

4. Prvi izbori za Odbor održat će se najkasnije šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Konvencije, a nakon toga svake dvije godine. Najmanje četiri mjeseca prije svakog novog izbora, glavni tajnik Ujedinjenih naroda uputit će poziv državama strankama da u roku dva mjeseca dostave imena svojih kandidata. Potom glavni tajnik sastavlja popis svih tako predloženih osoba abecednim redom s naznakom država stranaka koje ih predlažu i dostavlja ga državama strankama ove Konvencije.

5. Izbori se provode na sastancima država stranaka koje saziva glavni tajnik Ujedinjenih naroda u sjedištu Ujedinjenih naroda. Na tim sastancima, na kojima dvije trećine država stranaka čine kvorum, u Odbor će biti izabrane one osobe koje dobiju najveći broj glasova i absolutnu većinu glasova predstavnika država stranaka koji su nazočni i koji glasuju.

6. Članovi Odbora biraju se na razdoblje od četiri godine. Oni mogu biti ponovno birani ako ih se ponovno predloži. Mandat petorice članova Odbora izabranih na prvom izboru prestaje nakon dvije godine. Neposredno nakon prvog izbora predsjedavajući sjednice ždrijebom određuje imena te petorice članova.

7. Ako član Odbora umre ili podnese ostavku, ili pak izjavlja da zbog nekog drugog razloga više nije u stanju ispunjavati svoje dužnosti u Odboru, država

stranka koja ga je predložila će na njegovo mjesto za preostali dio mandata postaviti drugoga stručnjaka iz redova svojih državljanina, pod uvjetom da ga Odbor odobri.

8. Odbor donosi svoj poslovnik.

9. Odbor bira svoje dužnosnike na razdoblje od dvije godine

10. Sjednice Odbora redovito se održavaju u sjedištu Ujedinjenih naroda ili na drugom odgovarajućem mjestu koje Odbor odredi. Odbor se redovito sastaje jednom godišnje. Trajanje sjednica Odbora određuje se i po potrebi mijenja na sastancima država stranaka ove Konvencije, ovisno o odobrenju Opće skupštine Ujedinjenih naroda.

11. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda osigurat će potrebno osoblje i uvjete za rad kako bi Odbor mogao djelotvorno ostvarivati svoju ulogu u skladu s ovom Konvencijom.

12. Uz odobrenje Opće skupštine, članovi Odbora ustanovljenog prema ovoj Konvenciji, primat će plaću iz sredstava Ujedinjenih naroda prema uvjetima koje odredi Opća skupština Ujedinjenih naroda.

Članak 44.

1. Države stranke se obvezuju da će posredstvom glavnog tajnika Ujedinjenih naroda podnosi Odboru izvješća o mjerama koje su poduzele i kojima ostvaruju ovdje priznata prava, kao i o napretku koji je postignut u uživanju tih prava:

a) u roku dvije godine od dana stupanja na snagu ove Konvencije u određenoj državi stranci;

b) nakon toga, svakih pet godina.

2. U izvješćima koja se podnose temeljem ovoga članka treba naznačiti čimbenike i, po potrebi, poteškoće koji utječu na stupanj ispunjenja obveza iz ove Konvencije. Izvješća će također sadržavati dovoljno informacija kako bi Odbor mogao imati cijelovit uvid u primjenu Konvencije u određenoj zemlji.

3. Država stranka koja je Odboru podnijela cijelovito prvo izvješće, ne mora u svojim sljedećim izvješćima koja podnosi u skladu sa stavkom 1.b) ovoga članka ponavljati ranije dostavljene osnovne informacije.

4. Odbor može zatražiti od država stranaka dodatne informacije u svezi s primjenom ove Konvencije.

5. Odbor svake dvije godine posredstvom Gospodarskog i socijalnog vijeća podnosi izvješća o svojim djelatnostima Općoj skupštini Ujedinjenih naroda.

6. Države stranke će svoja izvješća učiniti dostupnim širokoj javnosti na svom području.

Članak 45.

U cilju unaprjeđenja djelotvorne primjene Konvencije i poticanja međunarodne suradnje u području obuhvaćenom Konvencijom:

- a) specijalizirane ustanove, Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF) i ostala tijela Ujedinjenih naroda, imaju pravo na svoje predstavnike kad se raspravlja o primjeni onih odredaba ove Konvencije koje spadaju u područje njihove djelatnosti. Odbor po svom izboru može pozvati specijalizirane ustanove, UNICEF i druga odgovarajuća nadležna tijela, kako bi dobio stručne savjete o primjeni Konvencije u područjima njihove djelatnosti. Odbor može pozvati specijalizirane ustanove, UNICEF i druga tijela Ujedinjenih naroda da podnesu izvješća o primjeni Konvencije u područjima njihove djelatnosti;
- b) Ako to smatra potrebnim, Odbor će specijaliziranim ustanovama, UNICEF-u i ostalim nadležnim tijelima dostaviti svako izvješće država stranaka koje sadrži zahtjev ili ukazuje na potrebu za tehničkim savjetom ili pomoći, zajedno s mogućim primjedbama i prijedlozima u svezi s tim zahtjevima ili naznakama;
- c) Odbor može preporučiti Općoj skupštini da od glavnog tajnika zatraži da u njeno ime pokrene istraživanja pojedinih pitanja koja se odnose na prava djeteta;

DIO III.

Članak 46.

Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje svim državama.

Članak 47.

Ova Konvencija podliježe ratifikaciji. Isprave o ratifikaciji polazu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 48.

Ova Konvencija je otvorena za pristup svakoj državi. Isprave o pristupu polazu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 49.

1. Ova Konvencija stupa na snagu trideseti dan nakon datuma polaganja dvadesete po redu isprave o ratifikaciji ili pristupu kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.
2. Za svaku državu koja ratificira ili pristupi ovoj Konvenciji nakon polaganja dvadesete po redu isprave o ratifikaciji ili pristupu, ova Konvencija postaje pravno važeća trideseti dan nakon što ona položi svoju ispravu o ratifikaciji ili pristupu.

Članak 50.

1. Svaka država stranka može predložiti izmjenu ili dopunu i tekst dostaviti glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. Nakon toga glavni tajnik državama strankama dostavlja sve prijedloge izmjena ili dopuna, uz zahtjev da se izjasne jesu li za sazivanje sastanka država stranaka u svrhu razmatranja i glasovanja o tim prijedlozima. Ako se u roku četiri mjeseca od upućivanja toga zahtjeva najmanje jedna trećina država stranaka izjasni u prilog sazivanja sastanka, glavni tajnik saziva sastanak pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda. Svaka izmjena ili dopuna koja se usvoji većinom glasova država stranaka koje sudjeluju na sastanku i koje glasuju, podnosi se Općoj skupštini na usvajanje.
2. Izmjene ili dopune usvojene u skladu sa stavkom 1. ovoga članka stupaju na snagu kad ih odobri Opća skupština Ujedinjenih naroda i prihvati dvotrećinska većina država stranaka.
3. Nakon što izmjene ili dopune stupe na snagu, one postaju obvezne za sve države stranke koje su ih prihvatile, dok su druge države stranke i nadalje obvezane odredbama ove Konvencije i svakom ranije prihvaćenom izmjenom ili dopunom.

Članak 51.

1. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda prima i dostavlja svim državama strankama tekstove rezervi koje su države stavile prilikom ratifikacije ili pristupanja.
2. Rezerva koja je nespojiva s ciljevima i svrhom ove Konvencije, nije dopuštena.
3. Rezerve se mogu povući u bilo koje doba pisanom izjavom glavnom tajniku Ujedinjenih naroda koji o tome obavještava sve države stranke. Takva izjava stupa na snagu onog datuma kad je pristigla glavnom tajniku.

Članak 52.

Država stranka može otkazati ovu Konvenciju pisanom izjavom glavnom tajniku Ujedinjenih

naroda. Otkaz stupa na snagu godinu dana od datuma kad glavni tajnik primi takvu izjavu.

Članak 53.

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda određen je za pohranitelja ove Konvencije.

Članak 54.

Izvornik ove Konvencije, kojega su arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španjolski tekstovi jednako vjerodostojni, bit će pohranjen kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Potvrđujući navedeno, doljepotpisani opunomoćenici, uredno ovlašteni od svojih vlada, potpisali su ovu Konvenciju.

(Prevela: Vedrana Spajić-Vrkaš, preuzeto s mrežnih stranica pučke pravobraniteljice za djecu <http://www.dijete.hr/websites/dijete.hr>)

4. Ilustrirana dječja prava (kartice za dječja prava)

U početku, prava djece bila su prije svega pravni instrument. U školskom tekstu, međutim, jasno je da svaki članak treba razumjeti i tumačiti iz perspektive ciljane skupine. Kartice za dječja prava pomažu postizanju cilja razvoja razumijevanja i primjene tih prava. Kartice se mogu koristiti na različite načine. Evo nekoliko primjera:

- Ilustracija i tekst mogu se izrezati zajedno, presaviti i slijepiti kako bi se dobile obostrane kartice. Na taj način mogu se stvoriti *flash* kartice. Učenici mogu testirati sebe ili međusobno.
- Ilustracija i tekst mogu se izrezati kako bi napravili memoriske kartice. Na taj način učenici mogu naučiti prava djeteta dok se zabavljaju igrajući igru.
- Ilustracije se mogu izrezati i poredati prema različitim kriterijima:
 - Mogu se grupirati u četiri kriterija (sudjelovanje: pravo sudjelovanja, ispunjavanje našeg potencijala: pravo na osobni razvoj, dobar život: pravo na opstanak, život bez opasnosti; zaštita od zlostavljanja).
 - Može ih se grupirati u kategorije osobnih vrijednosti: Što je važno u mom životu? Koja su pitanja važna za moju školu, moju zajednicu, moju zemlju?
 - Za ilustraciju sličnih tema kao što su na Ilustranim karticama mogu se prikupljati izrezani članci i slike iz časopisa, novina, s interneta i td..
 - Učenici mogu dobiti inspiraciju iz ovih ilustracija i izraditi vlastite ilustracije za prava djece.
- Učenici mogu povećati i obojiti ilustracije (i možda ih uokviriti nakon toga). Ove kreacije mogu se koristiti za ukrašavanje razreda i školskih hodnika.
- Ilustracije se mogu kombinirati s kratkim opisima osobnog iskustva i uvezati u male brošure.

Članak 1

Članak 2

Članak 3

Članak 4

Određenje dobne granice za dijete

Dijete je osoba ispod 18 godina starosti.

Ne-diskriminacija

Ni jedno dijete ne smije trpjeti diskriminaciju s obzirom na boju kože, spol, jezik, vjeru, mišljenje, zemlju podrijetla, siromaštvo ili bogatstvo, teškoćama u razvoju ili zbog pripadnosni nacionalnoj manjini.

Dobrobit djeteta je najvažnija.

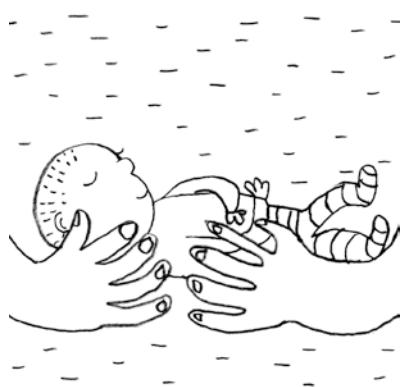
U svim zakonima i sudskim odlukama, dobrobit djeteta na prvom mjestu.

Provedba prava

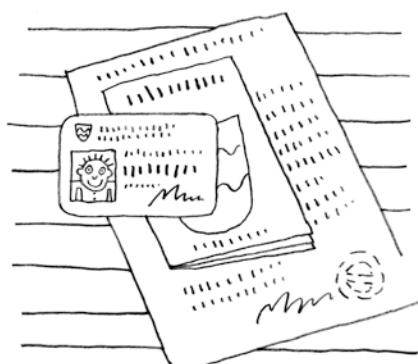
Svaka država treba osigurati, na najbolji način koji može, da se prava djece provode.

Članak 5

Članak 6

Članak 7

Članak 8

Poštovanje roditeljskih prava

Svaka država je odgovorna za to da se dužnosti, prava i odgovornosti roditelja provode na takav način da osiguraju djeci slobodno ostvarivanje njihovih prava. (Vlade moraju poštovati prava i dužnosti roditelja, članova obitelji i / ili skrbnika uz informiranje i savjetovanje djece o njihovim pravima).

Opstanak i razvoj djeteta

Svako dijete ima pravo na život i opstanak. Država mora osigurati da se djeца i mladi ljudi mogu dobro razvijati.

Ime i državljanstvo

Svako dijete od rođenja nadalje, ima pravo na ime, na državljanstvo i brigu od strane njegovih roditelja.

Zaštitna identiteta

Svako dijete ima pravo zadržati ili vratiti svoje ime, državljanstvo i obiteljske odnose.

Članak 9

Članak 10

Članak 11

Članak 12

Odvajanje od roditelja

Svako dijete ima pravo na život sa svojim roditeljima, osim kad moraju biti zaštićeni od svojih roditelja. Ako dijete mora biti odvojeno od jednog ili oba roditelja, ima pravo kontaktirati s njima. Ukoliko se dijete odvoji od jednog ili oba roditelja, imaju pravo znati gdje su oni.

Spajanje obitelji

Svako dijete ima pravo napustiti svaku državu i putovanje u vlastitoj zemlji, kako bi se ponovno ujedinili sa svojom obitelji.

Zaštita od otmice i otmica

Svaka država mora se boriti protiv otmica i otmica u drugu zemlju te zadržavanja djece od strane jednog roditelja ili druge osobe.

Sloboda djeteta na mišljenje

Svako dijete ima pravo da izrazi svoje mišljenje i da se čuje njegovo mišljenje o svim pitanjima koja se odnose na njegov život. To osobito vrijedi u pravnim ili upravnim postupcima. Što je dijete starije, to se više treba slušati njegovo mišljenje.

Članak 13

Sloboda izražavanja

Svako dijete ima pravo slobodno izraziti svoje mišljenje te dobiti i odaslati informacije putem medija. Svako dijete ima odgovornost izraziti svoje mišljenje na takav način da poštuje prava drugih.

Članak 14

Sloboda misli, savjesti i vjere

Svako dijete ima pravo slobodno prakticirati svoju vjeru i slobodno ostvarivati svoje misli i savjest. Država mora poštovati prava i odgovornosti roditelja u provedbi tih prava djeteta.

Članak 15

Pravo na mirno javno okupljanje

Svako dijete ima pravo na okupljanje zajedno s ostalom djecom, da se pridruže ili osnuje društvo ili udruženje, sve dok dok nisu povrijeđena prava u tom procesu.

Članak 16

Zaštita privatnosti

Svako dijete ima pravo da nitko ne ometa njegov privatni život, obitelj, stan ili pisane razmjene. Osim toga, svako dijete ima pravo da mu nitko ne povrijedi njegovu čast.

Članak 17

Članak 18

Članak 19

Članak 20

Pristup odgovarajućim informacijama

Svaka država mora osigurati da djeca imaju pristup informacijama putem raznih oblika medija te da mogu steći znanja koja su važna za njihovu dobrobit. Država ima dužnost štititi djecu od štetnih informacija.

Odgovornost roditelja

Roditelji ili staratelji zajednički su odgovorni za odgoj djeteta. Država ima odgovornost da ih podrži u tome i, na primjer, osigurati im da imaju na raspolaganju skrb o djeci ukoliko moraju raditi.

Zaštita od zlostavljanja

Država je odgovorna za zaštitu djeteta od zlostavljanja od strane roditelja ili drugih osoba. Svako dijete ima pravo učiti kako izbjegći ili nositi se sa svakim oblikom zlostavljanja.

Mladi bez obitelji

Svako dijete koje ne živi sa svojom obitelji, ima pravo na posebnu zaštitu i podršku. Oni tada imaju pravo na udomiteljsku obitelj ili skrb u odgovarajućoj ustanovi koja je obzirna prema njihovom vjerskom, kulturnom ili jezičnom podrijetlu.

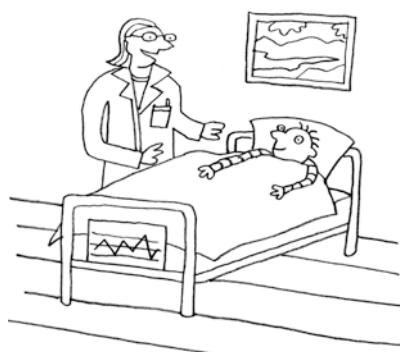
Članak 21

Članak 22

Članak 23

Članak 24

Posvajanje

Dijete se može posvojiti ako je posvajanje ovlašteno, priznato i odobreno od strane države, te ako ono služi dobrobiti djeteta.

Djeca izbjeglice

Svako dijete koje je prisiljeno napustiti svoju zemlju, koje je izbjeglica i traži azil, ima pravo na posebnu zaštitu države.

Djeca s teškoćama u razvoju

Svako dijete s teškoćom ima pravo na posebnu skrb i obrazovanje. Treba im pomoći da budu neovisna i da aktivno sudjeluju u svojim društvenim zajednicama.

Zdravlje i zdravstvena zaštita

Svako dijete ima pravo na najbolju moguću zdravstvenu skrb. Država ima dužnost u borbi protiv smrtnosti djece, osigurati zdravstvenu zaštitu za mlade ljudе, štititi od loše prehrane i bolesti, jamčiti zdravstvenu skrb za trudnice i mlade majke, učiniti dostupnom zdravstvenu edukaciju, kako bi se razvila prevencija u sektoru javnog zdravstva i prevladali običaji koji štete djeci.

Članak 25

Članak 26

Članak 27

Članak 28

Postupak liječenja ili skrbi

Svako dijete koje je primljeno u ustanovu radi njegove zaštite, njegove ili liječenja ima pravo na primjereni postupak i zdravstvenu zaštitu.

Socijalna zaštita

Svako dijete ima pravo na socijalnu zaštitu, kao što je socijalno osiguranje. Država jamči novčane isplate za dijete pri čemu uzima u obzir finansijsko stanje obitelji ili skrbnika.

Životni standard

Svako dijete ima pravo na životni standard koji je primjereno njegovom tjelesnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju. Roditelji ili staratelji su prije svega odgovorni da to osiguraju. Država ima dužnost da ih podrži u tome.

Obrazovanje

Svako dijete ima pravo na obrazovanje i na školovanje. Država ima dužnost da osigura besplatno i obvezno osnovno obrazovanje te na sličan način učini dostupnim srednjoškolsko obrazovanje svojim djeci i mladima. Država ima dužnost osigurati da se dieca i mladi ljudi tretiraju na odgovarajući način u školi i da se ne krše njihova ljudska prava.

Obrazovni ciljevi

Školsko obrazovanje treba omogućiti razvoj osobnosti i talenata svakog djeteta, pripremiti svako dijete za život odraslih i poticati djecu da poštuju ljudska prava te vrijednosti svoje kulture i drugih kultura.

Članak 29

Djeca manjina

Svako dijete koje pripada manjini ima pravo učiti o tome i prakticirati svoju kulturu, religiju i jezik.

Članak 30

Odmor, igra i slobodno vrijeme

Svako dijete ima pravo na odmor i slobodno vrijeme u kojem se mogu igrati i sudjelovati slobodno u kulturnom i umjetničkom životu.

Članak 31

Dječji rad

Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od svakog oblika izrabljivanja i rada koji bi mogao našteti njegovu školovanju ili razvoju. Država ima dužnost određivanja minimalne dobi za dozvolu za rad, iznos radnih sati dnevno i radnih uvjeta.

Članak 32

Članak 33

Članak 34

Članak 35

Članak 36

Postupak za zaštitu od opojnih droga

Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od proizvodnje i prometa opojnih droga.

Postupak za zaštitu od seksualnog iskorištavanja

Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te od prostitucije i pornografije.

Zaštita od prodaje i trgovanja

Država mora poduzeti sve što je u njenoj moći kako bi osigurala da djeca i mлади ne postanu žrtve otmica ili trgovanja.

Zaštita od svih drugih oblika izrabljivanja

Svako dijete ima pravo biti zaštićeno od svih drugih oblika izrabljivanja (npr prosjačenja).

Članak 37

Mučenje i zatvaranje

Svako dijete ima pravo na zaštitu od mučenja, okrutnog postupanja ili kažnjavanja, nezakonitog uhićenja ili bilo kojih oblika prijetnje njihovoj osobnoj slobodi. Država ima dužnost zabraniti smrtnu kaznu i doživotni zatvor za mlade. Ako je dijete u zatvoru, ono ima pravo na human i uljudan tretman. Ako je dijete ili mlada osoba uhićena, ne smije se držati u zatočeništvu s odraslima, biti u mogućnosti držati kontakt sa svojim obiteljima, te imaju pravo na pravnu pomoć.

Članak 38

Rat i oružani sukob

Djeca i mladi do 15 godina starosti imaju pravo ne sudjelovati u ratu i oružanim sukobima. Država ima dužnost davanja posebne zaštite djece koja su pogodžena ratom.

Članak 39

Rehabilitacija i integracija

Svako dijete koje je žrtva oružanog sukoba, mučenja, zanemarivanja ili izrabljivanja ima pravo na odgovarajuću njegu koja će mu omogućiti da postane psihički i fizički zdravo i da se integrira u zajednicu.

Članak 40

Maloljetničko pravosuđe

Svako dijete optuženo da je počinilo kazneno djelo ima pravo biti tretirano dostojanstveno na sudu. Ono je nevin dok mu se ne dokaže krivnja. Svako dijete ima pravo na pravedno suđenje, prevoditelja (ako je potrebno), na zaštitu njihove privatnosti i imati provjerenu sudsку odluku. Država ima dužnost postaviti minimalnu dob ispod koje djeca ne mogu biti kazneno odgovorna. Država ima dužnost osigurati alternativne oblike zatvora za osuđenu ui mlade ljude.